

Regels gebruik bodycams gemeente Waalwijk

Het College van burgemeester en wethouders van de gemeente Waalwijk; gelet op artikel 6 Algemene Verordening Gegevensbescherming en artikel 160, eerste lid, onderdeel c, van de Gemeentewet;

overwegende dat:

- Agressie en geweld een verhoogd risico vormen voor buitengewoon opsporingsambtenaren (hierna: boa's) bij de controle en handhaving op wet- en regelgeving;
- Een bodycam voor de boa's als persoonlijk beschermingsmiddel zou kunnen dienen;
- Het gebruik van de bodycam concrete vraagstukken meebrengt rondom privacy van zowel de boa's als van de opgenomen betrokkenen en eventuele derden;
- Het wenselijk is om kaders vast te stellen voor het opnemen met de bodycam, de opslag van het opgenomen beeld- en geluidsmateriaal en het bekijken van de opgenomen beelden;

Besluit vast te stellen de 'regels gebruik bodycams gemeente Waalwijk'.

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

1.1 Definitie

In deze regels wordt verstaan onder:

- a. Arbowet: Arbeidsomstandighedenwet.
- b. Awb: de Algemene wet bestuursrecht.
- c. AVG: Algemene verordening gegevensbescherming.
- d. boa: buitengewoon opsporingsambtenaar.
- e. bodycam: een camera die op het lichaam wordt gedragen die beeld en geluid kan vastleggen.
- f. College: College van burgemeester en wethouders van Waalwijk.
- g. LTH: Leefbaarheid, Toezicht en Handhaving.

Hoofdstuk 2 Opname, opslag en bekijken van beeldmateriaal

2.1 Gebruik en doel van bodycam

1. De boa draagt de bodycam duidelijk en zichtbaar.
2. De bodycam maakt constant opnames die telkens na 25 seconden worden overschreven (pre-recording). Dit betekent dat als de opname gestart wordt, de voorafgaande 25 seconden ook opgenomen worden.
3. Gebruik van de bodycam is uitsluitend voor het moment dat de boa dit voor zijn eigen veiligheid of de veiligheid van derden (collega of publiek) nodig acht.
4. Bij opname van individuen wordt altijd door de boa vooraf gemeld (met een luide stem) dat er opnamen gemaakt gaan worden. Indien waarschuwing vooraf niet mogelijk is, omdat er door de boa snel gehandeld moet worden, wordt de bodycam direct aangezet.
5. De boa informeert collega's als er opnamen zijn gemaakt, waarbij zij (mogelijk) herkenbaar in beeld zijn gebracht.
6. De bodycam wordt direct uitgezet, nadat de dreigende situatie voorbij is of geen sprake is van escalatie.

2.2 Opnamelocaties

1. Gegeven het afwisselende werkveld van de boa's kan de bodycam worden ingezet op alle terreinen, bestaande uit:
 - a. openbare ruimte;
 - b. voor publiek toegankelijke ruimten;
 - c. privéterrein en -eigendom (zoals woningen).
2. In het geval dat de boa de bodycam meevoert op een terrein zoals bedoeld in lid 1 onder c legt de boa aan de betrokkene vooraf uit waarvoor de bodycam dient, tenzij dit (vanwege de aard en/of snelheid van de controle) niet mogelijk is.

3. In het geval dat opnames zijn gemaakt op terreinen zoals bedoeld in lid 1 onder c worden de beelden enkel opgeslagen voor vastlegging van het incident. De gemeente gebruikt de beelden niet als bewijslast voor andere overtredingen die zijn waargenomen door de bodycam.

2.3 Verslaglegging

1. Als een boa beelden heeft gemaakt met de bodycam en deze ook daadwerkelijk opslaat/veiligstelt dan legt hij dit, voor het einde van de dienst, vast in een verslag. In dit verslag beschrijft hij de feiten en omstandigheden die hebben geleid tot het gebruik en de situatie die is vastgelegd.
2. In het verslag wordt beschreven of de betrokkene vooraf is gewaarschuwd dat de bodycam is aangezet. Indien de waarschuwing vooraf niet mogelijk was moet dit worden toegelicht in het verslag met daarbij de reden om niet te waarschuwen.
3. In geval de controle heeft plaatsgevonden in een situatie zoals bedoeld in de paragraaf 'opname-locaties' in lid 1 onder c, geeft de boa aan of de betrokkene vooraf uitleg heeft gehad over de bodycam. Als dat niet mogelijk is geweest, licht de boa dit toe in het verslag.
4. Het in lid 1 bedoelde verslag wordt onverwijld aan de teamleider of diens plaatsvervanger gezonden.
5. Het is een boa niet toegestaan zelfstandig bodycam-opnamen te vernietigen zonder overleg met zijn/haar teammanager.
6. Als een boa naar aanleiding van een incident aangifte heeft gedaan, dan meldt hij het eventuele gebruik van de bodycam bij de aangifte.

2.4 Toegestane opslag

De opslag van data wordt alleen toegestaan op de bodycam en de gemeentelijke server.

2.5 Opslag beeldmateriaal op de bodycam

1. De opslag van beeldmateriaal wordt alleen toegestaan op de bodycam als:
 - a. De opgeslagen data op professionele wijze is versleuteld door middel van encryptie;
 - b. De toegang tot de data op professionele wijze is beveiligd;
 - c. De data niet beschikbaar is op de bodycam na overdracht op de bestemde server;
 - d. De data niet over te dragen is naar een andere gegevensdrager dan de daarvoor bestemde servers of software.

2.6 Opslag beeldmateriaal op gemeentelijke server

1. De opslag van data afkomstig van beeldmateriaal van de bodycam wordt alleen toegestaan op een gemeentelijke server als:
 - a. De opgeslagen data op professionele wijze wordt versleuteld door middel van encryptie;
 - b. De toegang tot de data op professionele wijze wordt beveiligd;
 - c. De data worden maximaal 28 dagen bewaard, berekend vanaf de opname datum;
 - d. De data na verwijdering niet meer beschikbaar is op de gemeentelijke server;
 - e. Gebruik van de data over de gehele keten, van downloaden tot definitieve verwijdering, wordt gelogd in de software voor het bekijken van beelden.
2. Indien nodig kan worden afgeweken van lid 1c en kunnen beelden op de gemeentelijke server worden veiliggesteld zodat deze ook na maximaal 28 dagen bewaard blijven. Het veiligstellen van beelden vindt altijd plaats door een boa van de gemeente Waalwijk. Van beeldmateriaal dat wordt veiliggesteld wordt een proces-verbaal gemaakt waarin vermeld staat op welke wijze de beelden zijn opgenomen, wat er op de beelden te zien is en wanneer, waar en door wie de beelden zijn opgenomen. Beelden kunnen bijvoorbeeld worden veiliggesteld wanneer deze worden gebruikt als bewijsmateriaal voor de politie en/of Openbaar Ministerie of voor behandeling van klachten over het optreden van een handhaver. Beelden worden veiliggesteld totdat de klachtprocedure, of strafzaak bij het Openbaar ministerie onherroepelijk is afgerond. In andere gevallen worden de beelden voor maximaal 1 jaar veiliggesteld. Voor deze gevallen worden door de boa in het verslag (zoals genoemd onder de paragraaf verslaglegging) de feiten, omstandigheden en redenen omschreven die hebben geleid tot een langere bewaartermijn dan maximaal 28 dagen.

2.7 Bekijken beeldmateriaal

1. De volgende personen mogen de beelden bekijken:
 - a. buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's);
 - b. Klachtencoördinatoren;

- c. De teammanager van het team Leefbaarheid, Toezicht en Handhaving (TLTH).
2. Het bekijken van de beelden geschiedt nooit individueel, maar altijd samen met een andere boa. Bij het bekijken van de beelden is altijd minimaal een medewerker aanwezig zoals bedoeld in lid 1 onder a.
3. Het doel van het bekijken van beelden mag uitsluitend zijn:
 - a. klachtafhandeling;
 - b. leerervaring op het plaatsgevonden incident.
4. De opnames kunnen alleen worden bekeken met als doel leerervaring als de betrokken medewerkers daar toestemming voor geven.
5. De volgende maatregelen worden genomen bij het bekijken van de beelden:
 - a. De teammanager, of diens plaatsvervanger, wordt voor het bekijken is begonnen mondeling dan wel schriftelijk op de hoogte gesteld;
 - b. Bij het bekijken van de beelden wordt bewaakt dat geen derden de beeldopnamen kunnen waarnemen;
 - c. Bij het bekijken van de beelden mogen op geen enkele wijze beelden, foto's, geluidsopnames of kopieën worden gemaakt. Mocht dit gebeuren, dan wordt het bekijken direct beëindigd en melding gemaakt bij de teammanager of diens plaatsvervanger.

2.8 Delen beeldmateriaal met anderen

1. Politie en Openbaar ministerie kunnen in het kader van strafrechtelijk onderzoek beelden vorderen:
 - a. Hiervoor dient een schriftelijke vordering te worden verstrekt;
 - b. De beelden worden overgedragen conform de strekking van de vordering uit lid 1 onder a;
 - c. De teamleider, of diens plaatsvervanger, wordt voordat het beeldmateriaal is overgedragen mondeling of schriftelijk op de hoogte gesteld.
2. Betrokken burgers of diens wettelijk vertegenwoordiger mogen beelden bekijken:
 - a. Zij mogen de beelden alleen inzien als zij (vermoedelijk) zijn opgenomen met de bodycam;
 - b. De beelden mogen opgevraagd worden in kader van het recht op inzage zoals beschreven in artikel 15 AVG of om een klacht of verzoek om schadevergoeding in te dienen;
 - c. Bij het bekijken van de beelden is altijd een medewerker zoals bedoeld in de paragraaf 'Bekijken beeldmateriaal' in lid 1 onder a aanwezig;
 - d. Een betrokkene of diens wettelijk vertegenwoordiger ontvangt nooit tijdens inzage een kopie en het is tevens niet toegestaan om foto's, geluidsopnames of beeldmateriaal te maken. Bij het bekijken van de beelden van de bodycam mogen aantekeningen worden gemaakt. De betrokkene of diens wettelijk vertegenwoordiger krijgt hier vooraf uitleg over;
 - e. Bij overtreding van het bepaalde in lid 2 onder d wordt het bekijken van de beelden direct beëindigd;
 - f. De teammanager, of diens plaatsvervanger, wordt voor het bekijken is begonnen mondeling of schriftelijk op de hoogte gesteld;
 - g. Op verzoek kan een kopie van de beelden worden verstrekt zoals bedoeld in artikel 15 lid 3 AVG, met in achtname van artikel 15 lid 4 AVG.
3. De betrokken medewerkers worden geïnformeerd als er een verzoek om inzage is ingediend. Waar nodig of op verzoek van de medewerkers worden zij betrokken bij de verstrekking van de kopie.

Hoofdstuk 3 Slotbepalingen

3.1 Inwerkingtreding

Deze regels treden in werking de dag na bekendmaking in het gemeenteblad.

3.2 Citeertitel

Deze regels worden aangehaald als: Regels gebruik bodycams gemeente Waalwijk.

Aldus besloten door het College van Waalwijk in de vergadering van 23-11-2021,

Het College van Waalwijk

De gemeentesecretaris, de burgemeester
Jan. H Lagendijk, Sacha C.A.M. Ausems

Toelichting Doel, Grondslag en Noodzaak

Doel

Regelmatig hebben boa's van de gemeente Waalwijk te maken met situaties waarbij zij handhavend moeten optreden of vervelende gesprekken moeten voeren. Bij deze werkzaamheden is de kans op agressie of geweld vanuit betrokkenen substantieel aanwezig. Het doel van de bodycam kan als volgt worden opgesomd:

- Versterken van de eigen veiligheidsgevoelens;
- Bijdragen aan de-escalatie;
- Verhogen van lerend vermogen bij agressieve personen;
- Betrokken personen kunnen beter hun rechten (klachtafhandeling, schadevergoeding e.d.) onderbouwen.

Beelden die met bodycams zijn gemaakt van situaties waarin escalatie heeft plaatsgevonden en waarbij eventuele strafbare feiten zijn gepleegd, kunnen in een opsporingsonderzoek na vordering van de Officier van Justitie, worden gebruikt.

Een burger (of diens wettelijke vertegenwoordiger) heeft op basis van artikel 15 AVG recht om inzage te vragen van beelden die zijn opgenomen. Het doel van deze inzage kan ter verificatie dienen van hetgeen zich heeft voorgedaan bijvoorbeeld ter onderbouwing van het indienen van een klacht of schadevergoeding.

Grondslagen

Grondslagen bevoegdheden boa's

De gemeente heeft meerdere boa's in dienst. Boa's vinden hun wettelijke grondslag in artikel 142 Sv. Zij hebben strafrechtelijke opsporingsbevoegdheid en mogen binnen het domein waarin zij zijn aangesteld strafbare feiten opsporen.

Grondslag persoonlijk beschermingsmiddel

Boa's moeten veilig en gezond kunnen werken. In de Arbowet staan de kaders en verplichtingen van werkgevers om Arbobeleid op te voeren. De bodycam wordt aan boa's ter beschikking gesteld op basis van artikel 3 lid 1 onder b Arbowet. Ondanks alle maatregelen (zowel landelijk als lokaal) om agressie en geweld een halt toe te roepen blijft er een verhoogd risico bij de uitvoering van toezichthoudende en handhavende taken. De bodycam wordt ingesteld als persoonlijk beschermingsmiddel.

Privacy

Met de inzet van bodycams wordt gepoogd incidenten en onrechtmatige gedragingen jegens de boa's te voorkomen en hiermee de veiligheidsrisico's voor de boa's en psychosociale arbeidsbelasting zoveel mogelijk te beperken. De bodycams zijn persoonsgebonden; iedere boa heeft een eigen bodycam. De boa's dragen de bodycams tijdens werkzaamheden in het kader van de handhaving van de lokale veiligheid en leefbaarheid, een publiekrechtelijke taak van de gemeente. De boa zet de bodycam enkel aan als de situatie daar om vraagt.

Wettelijke grondslag AVG

De bodycams leiden tot een inmenging in de persoonlijke levenssfeer en daarmee maken ze inbreuk op een grondrecht (artikel 10 Grondwet en artikel 8 EVRM). Eén van de voorwaarden voor de beperking van dit recht is dat hier in elk geval een wettelijke grondslag voor moet bestaan. Bij het maken, opslaan en beoordelen van beelden met bodycams is sprake van het verwerken van (bijzondere) persoonsgegevens. Gelet op de doelstelling van de inzet van bodycams (het bevorderen van de veiligheid van handhavers en het voorkomen van ongewenst gedrag jegens de handhaver) wordt het juridisch kader gevormd door de AVG.

De verwerking van persoonsgegevens is alleen rechtmatig indien er aan een grondslag in artikel 6 van de AVG wordt voldaan. In dit geval wordt er voldaan aan artikel 6 lid 1 sub f AVG:

f) de verwerking is noodzakelijk voor de behartiging van de gerechtvaardigde belangen van de verwerkingsverantwoordelijke of van een derde, behalve wanneer de belangen of de grondrechten en de fundamentele vrijheden van de betrokkene die tot bescherming van persoonsgegevens nopen, zwaarder wegen dan die belangen, met name wanneer de betrokkene een kind is.

Hoewel dit artikel niet geldt voor de verwerking door overheidsinstanties in het kader van de uitoefening van hun taken, is deze uitzondering niet van toepassing wanneer het gebruik van bodycams geheel onder het vlak van 'goed werkgeverschap' valt, en derhalve niet wordt gebruikt in het kader van de uitoefening van de uitvoering van een overheidstaak. Het gaat er immers om of het gebruik van bodycams noodzakelijk wordt geacht voor het bieden van een veilige werkplek aan de boa's. Dit belang weegt zwaarder dan het belang van een persoonlijke levenssfeer zonder inmenging. De wettelijke grondslag voor de inzet van de bodycams is derhalve gelegen in artikel 3 lid 1 onder b van de Arbowet, artikel 3 lid 2 van de Arbowet en artikel 2.15 van het Arbobesluit.

Voorkomen is beter dan genezen. Naast dat de gemeente een veiligere werkomgeving wil creëren met de bodycam wil de gemeente ook het lerend vermogen van boa's in contacten met agressieve personen vergroten. De instructie over het handelen van boa's bij agressie en geweld wordt regelmatig getraind. Uit evaluatiemomenten moet blijken of het gebruik van bodycams een positieve invloed heeft op het veiligheidsgevoel van de boa's en of deze een bijdrage kunnen leveren aan het voorkomen dan wel de-escaleren van ongewenst gedrag.

Noodzaak, proportionaliteit en subsidiariteit

Noodzaak

Agressie en geweld kunnen ernstige gevolgen hebben voor de betrokken boa, zowel fysiek als mentaal. De gevolgen kunnen variëren van lichte verwondingen tot permanente fysieke gevolgen. De gevolgen van verbale vormen van agressie lijken wellicht minder schadelijk, maar komen veel vaker voor. Dit kan leiden tot psychische pijn en andere gezondheidsklachten zoals angstgevoelens, slaapstoornissen, maagpijn, psychosomatische klachten en PTSS. Agressie en geweld zijn volgens de Arbowet een vorm van psychosociale arbeidsbelasting. Werkgevers zijn, zoals beschreven in artikel 2.15 Arbobesluit, verplicht maatregelen vast te stellen en uit te voeren om psychosociale arbeidsbelasting te voorkomen of indien dat niet mogelijk is te beperken.

Proportionaliteit

De bodycams worden pas aangezet wanneer de boa's in situaties terechtkomen die (dreigen te) escaleren. De beelden zijn voorzien van encryptie en worden opgeslagen op een beveiligde server waardoor ze niet zomaar bekeken kunnen worden. De beelden mogen niet verspreid worden via internet of social media. Door de strikte voorwaarden die gesteld worden aan het gebruik van de bodycams in combinatie met de doelstellingen waarvoor deze worden ingezet wordt voldaan aan het proportionaliteitsbeginsel.

Subsidiariteit

De veiligheid van de boa's heeft voortdurend bijzondere aandacht. Er wordt met regelmaat aandacht besteed aan dit onderwerp en er worden telkens passende maatregelen getroffen wanneer dit nodig is. Los van de bodycams heeft de uitrusting van de boa's geen vergelijkbaar middel dat kan worden ingezet in escalerende situaties om de in de inleiding gestelde doelen te bereiken.